

BUTLLETÍ

CENTRE D'ESTUDIS
DE L'HOSPITALET

Index

CMB: un model de Societat,
per Jordi Moners

La Ley de Organización
comarcal de Catalunya y los
Municipios, per Ignacio Pujana

Anotacions estadístiques
sobre la població de
l'Hospitalet de Llobregat, per
Joan Camós i Mercedes
González

Activitats del centre

Beques, borses, premis i ajuts
a la recerca

Actualització bibliogràfica.
Novetats editorials sobre
l'Hospitalet de Llobregat

n.10
març 87

SUMARI

CMB: un model de Societat, per Jordi Moners	3
La Ley de Organización comarcal de Catalunya y los Municipios, per Ignacio Pujana	7
Anotacions estadístiques sobre la població de l'Hospitalet de Llobregat, per Joan Camós i Mercedes González	10
Activitats del centre	17
Beques, borses, premis i ajuts a la recerca	21
Actualització bibliogràfica. Novetats editorials sobre l'Hospitalet de Llobregat .	24

CMB: UN MODEL DE SOCIETAT JORDI MONERS

És normal que els 3.100.000 habitants de la Corporació Metropolitana de Barcelona,CMB,es coordinin,és molt bo que ho facin també les seves institucions i autoritats per solucionar els problemes comuns que una conurbació d'aquesta magnitud comporta.També és normal i molt bo que ho facin els d'una aglomeració de 10.000 persones o de només 300.Però encara ho seria més que la coordinació i la planificació es fes conjuntament per a tot el territori català.Perquè en una societat tan insolidària i imprevisora com la nostra ho necessitem més les comunitats petites i minúscules que no pas les grans,i sobretot el conjunt de tota la societat:recordem ací la situació de desequilibriament de moltes zones rurals de Catalunya l'any passat després d'unes nevades un xic més intenses que les habituals.Mancats de telèfon,electricitat,transports,etc,els seus habitants estaven aclaparats pels problemes econòmics,laborals i de mera supervivència física que això significava.

Dit això,encetem el qüestionari que ens ofereix la CMB,qüestionari immens que afecta tant aspectes immediats i

pràctics com teòrics i polítics,de model econòmic i social de vida.No podem fer-ne una anàlisi exhaustiva,i renunciant d'entrada a les picabaralles entre els dos sectors de la burgesia catalana que s'hi enfronten,exposaren simplement algunes consideracions sobre fets sovint oblidats o amagats.

D'antuvi observem que la CMB actual arrossega molts elements negatius del projecte inicial de l'època de l'alcalde Porciolés:megalomania,triomfalisme,competitivitat, plusvaloració de la quantitat i l'aparença i menysteniment de la qualitat i les necessitats reals, presidencialisme orgànic i supeditació dels interessos de la població que hi viu a uns interessos econòmics molt particulars:especulatius,financers,etc. del gran capital,autòcton i foraster.

A més genera una desconexió i àdhuc un enfrontament entre aquesta realitat socioeconòmica i la de la resta de Catalunya. Perquè potenciar la conurbació barcelonina com fa la CMB contribueix a incrementar el desequilibri demogràfic i econòmic del país.És greu que la CMB (476 Km² = 1,5% del territori del Principat) tingui més del 51% de la població regional i gairebé

un terç de tot Catalunya o Països Catalans:I si la CMB té una densitat superior als 6.500 habitants/Km²,tenim territoris molt més extensos que no arriben als 10h/Km².Entre d'altres,el Pallars Sobirà,que,amb una superficie tres vegades més gran que la CMB,té una població de menys de 5.500 habitants i tot just arriba a les quatre ànimes per quilòmetre quadrat. Així,una política de concentració demogràfica-i econòmica,cultural, etc.-com la de la CMB, no solament no permet capgirar el procés de despoblament que pateix la major part del territori català,sinó que ni tan so's no aconsegueix aturar-lo,ans l'accelera.Si no volem començar la casa per la teulada,doncs,caldrà una planificació global per a tot Catalunya d'antuvi, i després ja podrem fer planificacions parcials.

4

Ben mirat,la proposta Porcioles-Maragall s'assembla als postulats que es posen en pràctica als països sub-o semidesenvolupats de l'Àsia,l'Africa i l'Amèrica llatina,que és on precisament proliferen les grans ciutats "milionàries".

La concentració urbana,impulsada amb el desenvolupament del capitalisme, a les grans capitals polítiques,financeres i industrials es prolongà fins a la darrera guerra mundial.I del 1950 ençà ha deixat de ser un tret del món capitalista avançat per passar a caracteritzar el Tercer Món semiindustrialitzat,En efecte,de les 20 ciutats més populoses del món,el 1950 n'hi havia 11 dels EUA,el Japó i els països de l'actual CEE,i només 5 dels països tercermundistes,Actualment,són 7 i 9,i per l'any 2000 es preveu que seran 3 i 16

respectivament.La resta,fins arribar a la vintena,corresponden en tots tres casos a l'URSS i la Xina,que també van abandonant,doncs,aquests llocs de privilegi dubtós.Nova York,primera el 1950,serà la sisena a la fi del segle,i Mèxic haurà passat del dissetè al primer lloc,i de 3,2 milions a 26,3.Avui ja va al davant de tot i té més de 18 milions.

Sovint,amb l'esquer d'uns mots màgics -"progrés","ciutat","civilització",etc se'ns vol fer combregar amb rodes de moli.Perquè no crec que sigui massa abellidor el model de països com Brasil,India,Corea,Argentina,Mèxic,Filippines,Egipte,etc.abocats al tercermundisme i que són els encimbellats als primers llocs d'aquest ranking...I amb això no volem menyspreuar-los.Ben al contrari,aquest fenomen d'expansió i concentració demogràfica desequilibrada no és el fruit de la voluntat de les poblacions afectades,sinó el resultat nefast d'un mode econòmic de producció,de divisió del treball i del consum a nivell internacional, que s'anomena imperialisme capitalista.I els fils d'aquesta ordenació socioeconòmica es mouen des d'uns centres de poder que tots coneixem i que són molt allunyats d'aquestes aglomeracions urbanes gegantines.

Els països més avançats,tant del món capitalista com del comunista,miren de frenar aquest creixement irracional, i hi observem una tendència a l'equilibri demogràfic,que no està renyit amb una densitat global alta.Alemanya, Holanda o Bèlgica,per exemple,amb una densitat-i una renda per càpita,un nivell cultural,etc.-molt superior a la

catalana, no tenen cap ciutat que superri la població de Barcelona, tret del cas excepcional de Berlin. Però tenen una xarxa exuberant de ciutats mitjanes ben avançades i no tenen les bosses de despoblació de casa nostra. Vull recordar, sense que calgui fer-hi cap comentari, que Ginebra té una població inferior a la de l'Hospitalet.

El nus de la qüestió, en la societat capitalista en què estem immersos, rau en el fet de posseir capacitat de decisió -econòmica i política- o d'estar-ne mancats. És a dir, el fet de ser a la cúspide o a la base de la piràmide. I Catalunya, que amb la revolució industrial del segle passat s'hi havia enfilat uns pocs graons, aquests vint-i-cinc anys darrers ha experimentat una davallada perillosa. I amb això no vull dir que no augmenti la seva capacitat de producció industrial. Simplement em refereixo a qualitats: Catalunya perd progressivament capacitat de decisió. La propietat dels mitjans de producció -un element tan fonamental en una societat capitalista- es descatalanitza. Heus-ne ací uns quants exemples per a la reflexió:

1) Del 1940 ençà, 61 bancs catalans han estat absorbits per la Banca madrilenya o basca: el darrer cas és l'absorció de la Banca Catalana pel Banc de Biscaia. Avui la banca privada catalana no dependent representa una mica més del 2% del total de la banca a tot l'Estat espanyol (a tall de comparació: Catalunya o Països Catalans té el 27% de la població i el 32% de la producció de tot l'Estat). Els estalvis o dipòsits catalans a bancs i caixes estan controlats directament en més del 52% per

aquesta banca forastera.

2) D'ençà de la liberalització econòmica duta a terme el 1959 per la tecnocràcia opusdeista a l'Estat espanyol, s'inicià la penetració de capital estranger, i amb la crisi recent, la indústria catalana-tradicional o de nova planta -ha passat majoritàriament a mans forasteres, a grans empreses madrilenyes o a multinacionals euroianquis i japoneses. La crisi empresarial-bancària i suspensions de pagaments, que als països Catalans ha arribat aquests anys darrers al 50% dels passius afectats a tot l'Estat i el 1983 i 1984 a més del 60%-ha afavorit el procés d'absorció, i la política oficial, estimulant la inversió estrangera, ha acabat de fer la resta.

3) Un altre síntoma d'aquesta dependència és la proliferació i el creixement a tot el territori català d'indústries contaminants, nocives i perilloses, cimenteres, petroleoquímiques, centrals nuclears, etc., que als països més desenvolupats només són acollides per a les necessitats pròpies i a casa nostra se'n fa un producte per a l'exportació, com fan els països subdesenvolupats.

Així, Catalunya esdevé progressivament un centre de producció, de consum i de distribució, però sense cap poder de decisió i totalment sotmesa al dictat que ens ve de fora.

Donada aquesta situació, és obvi que l'ordenació territorial de Catalunya s'hagi d'adecuar a aquesta planificació exterior de la nostra realitat econòmica. Encara que geogràficament europeus i oficialment membres de la CEE, els catalans som obligats a assemblar-nos a

països semiindustrials i satel·litzats íntegrament al capitalisme euroianqui i nipò, com poden ser Taiwan, Corea del Sud, Brasil, etc. amb l'agreujament que a nosaltres ens manquen les institucions adequades, si més no, per a poder esmoreir una mica la pedregada que ens cau al damunt. És en aquest context de dependència i de desarticulació econòmica i política interna de Catalunya, doncs, que encaixa el projecte de la Gran Barcelona o de la CMB, projecte que, com ja hem dit més amunt, tampoc no preveu cap articulació de tot el territori català.

I arribats en aquest punt, cal plantejar-nos: quin futur pot tenir una legislació eventualment comarcalista i

de supressió de la CMB? Serà si altra cosa no, una llei que anirà contra corrent. Perquè quina eficàcia pràctica pot tenir la concessió d'uns poders comarcals més o menys importants al Pallars Sobirà, per exemple, si tota la política internacional ens obliga a concentrar en uns punts molt concrets, limitats i allunyats d'aquesta comarca, la producció i el consum - i doncs la població - a fi d'estalviar despeses de distribució, transport i mercat i d'incrementar beneficis? L'autonomia comarcal no serà més que un diploma per a tenir exposat a les vitrines del museu de curiositats antropològiques i jurídiques nostrades.

LA LEY DE ORGANIZACION COMARCAL DE CATALUNYA Y LOS MUNICIPIOS

IGNACIO PUJANA

Cada debate tiene su momento, y no todos los momentos son adecuados para debate. Viene esto a cuenta de la polémica L.O.T. (Ley de Organización Comarcal de Catalunya), planteada a contrapelo de la coyuntura y, por lo tanto, susceptible de que se dé una lectura frívola, a un tema cuya enjundia es de primera magnitud tanto en el Orden Constitucional, como Estatutario, y de las determinaciones contenidas en la Ley de Bases de Régimen Local.

La, desde luego necesaria, división territorial de Catalunya, debería haberse planteado, o bien al comienzo de la actual Legislatura del Parlament de Catalunya o, más propiamente, una vez finalizada la próxima confrontación electoral en los municipios. Mantener, contra viento y marea, el calendario previsto por el Consell Executiu de la Generalitat, presupone, en el más moderado de los supuestos, la introducción de un elemento, perturbador por exógeno, distorsionador de las elecciones municipales, donde, a estas alturas del proceso democrático, no se plantean cuestiones de carácter estructural sino

más bien, y necesariamente, programas concretos de gestión de los municipios. Cabe, por tanto, sospechar que tal empecinamiento responde al principio de "embolica que fa fort", y no a la necesaria claridad de exposición de programas de gobierno Municipal, a que tienen derecho los ciudadanos.

Dicho lo cual, corresponde plantearse el encaje del municipio de L'Hospitalet de Llobregat en el seno de la futura L.O.T.

Esta población cuyas características geográficas, culturales y económicas le confieren un diseño concreto, no debe, y entiendo que no puede, tener un tratamiento inespecífico por parte del legislador.

En cualquier caso, no es retórico preguntarse por la metodología utilizada en la elaboración de las propuestas, cuya concreción en Ley afectará de manera fundamental, tanto a las competencias estructurales, como a la organización de los servicios de ámbito municipal.

Los comportamientos historicistas que parece que informan sustantivamente los principios del citado proyecto de Ley son, por obsoletos, de aplicación a la situación de 1.987 y, en cualquier caso, no se ajustan al actual proceso de vertebración de nuestra ciudad. L'Hospitalet de la década de los noventa, tiene poco, o nada, que ver con aquel municipio de la década de los treinta, cuya población y actividad económica la acercaban más a un municipio rural que a una sociedad urbana. L'Hospitalet hoy es una población industrial y absolutamente urbana, que lucha danodadamente por transformar su asfixiante urbanismo y las servidumbres que le impone el ser una población de transición entre las realidades que podríamos denominar mixtas de las poblaciones del Baix Llobregat y la realidad cosmopolita y, en algunos aspectos, fagocitante de Barcelona.

¿Puede pues, aceptarse implicitamente, que a la ciudad de L'Hospitalet se le adjudique, como a alguna otra del Barcelonés, el carácter de acólito suburbializado del centro neurálgico que es, y sin lugar a dudas, debe ser Barcelona? Entiendo que lo que corresponde es plantearse desde el rigor científico, el análisis de la realidad de nuestra ciudad y las realidades del entorno más inmediato a ésta.

Se asemeja más L'Hospitalet, por su estructura geográfica, urbanística, industrial, económica y cultural, como asimismo, por la composición social de su población, al entorno de Barcelona o

al entorno del Baix Llobregat? ¿No es posible deducir, a riesgo de ser tratados de apriorísticos, que la nuestra es una realidad intermedia entre Barcelona y el Baix?

No resulta en absoluto ocioso exigir que estos y algunos otros interrogantes sean analizados y se obtengan las respuestas por parte del Legislador, ya que sólo a la luz de las mismas podrá el proyecto de Ley de Organización Comarcal de Catalunya, convertirse en un instrumento con virtualidad organizativa y poder transformador, en su sentido más progresista.

De otra parte, se hace preciso entrar a considerar cuestiones medulares que afectan al principio de autonomía relativa de las partes.

Por historia, tradición y hondo sentimiento popular, Catalunya, y por extensión España, es un país profundamente municipalista. Pues bien, el mencionado y actual proyecto de Ley concilia, en su letra y más en su espíritu, no ya los principios constitucionales y jurídicos de carácter normativo, cuya interpretación es preciso demandar a los especialistas en derechos de gentes, el principio de autonomía local, del todo necesario para una eficaz gestión pública de los problemas locales y una correcta y suficiente capacidad de defensa de sus intereses.

No es lícito plantearse, desde una actitud totalizante por globalizadora, o mezquina por partidista, el vaciado

de competencias de los Ayuntamientos en los órganos de representación Comarcal, máxime si se tiene presente que éstos se configuran desde la primacía del territorio sobre el incontestable valor democrático del número de ciudadanos, aún aceptando la existencia de moderados factores de corrección. No parece que sea aceptable la transferencia de parte, por pequeña que ésta pueda ser, de su soberanía popular depositada en los gobiernos locales, a órganos de representación de tercer grado, especialmente cuando el poder de gestión de dichos órganos se deposita en una tercera figura, delegado de los delegados del ciudadano. La transferencia de competencias locales a otros órganos de ámbito comarcal sólo es aceptable cuando tal hecho es fruto del ejercicio soberano de los gobiernos locales, de cuyo éxito o desacuerdo deberán responder ante sus electores.

La actual configuración de España como el Estado de las autonomías responde, además de las reivindicaciones históricas, a los principios de eficacia y eficiencia y éstos a su vez, al de descentralización del poder político, acercando al gestor de los intereses públicos al sujeto afectado por la gestión.

Estos principios, asumidos por la inmensa mayoría de los representantes del poder popular, que hoy gobernan los entes autonómicos, no parece que sean muy tenidos en cuenta por el Legislador en cuanto a la L.D.T. se refiere, cayéndose en la enorme paradoja de mantener una acérrima posición autonomista frente a la Administración Central y proyectar el más cerrado y jacobino centralismo en el ámbito del poder autonómico.

ANOTACIONS ESTADÍSTIQUES SOBRE LA POBLACIÓ DE L'HOSPITALET DE LL. JOAN CAMÓS MERCEDES GONZÁLEZ

10

Les possibilitats d'anàlisi que ens ofereix el pàdró municipal, tant en relació a la població global i la seva evolució com als diferents aspectes que es poden deduir del qüestionari: distribució per edats i sexe, estat civil, edats escolars, lloc d'origen, anys d'arribada al municipi, coneixement del català, nivells d'instrucció, desplaçament de la població activa, habitatge, previsions de futur... són una font apassionant i que ens mostren dades sobre la població local molts cops quasi sense divulgació.

Sabent que la població de dret a 1 d'abril de 1986, segons aquest darrer pàdró municipal, era de 279.779 habitants, en aquest article únicament volem reflectir unes primeres dades en relació a la pròpia evolució i a la seva estructura.

1. Evolució de la població

Tots sabem que el llarg passat agrari de l'Hospitalet, a nivell demogràfic, significà un lent creixement de la població, de manera que dels 250 habitants que tenia el municipi l'any 1359

-segons el cens de les Corts de Cervera- es passà a 4.891 (població de dret) l'any 1900. Moltes coses havien canviat a partir de la segona meitat del segle XIX, però a principis de segle gran part de la població de l'Hospitalet continuava dependent de la terra. És en aquest segle quan s'ha produït un creixement espectacular i pràcticament imprevisible, per les implicacions de la macrocefàlia barcelonina i la pròpia societat industrialitzada, que culminà l'any 1981 amb una xifra propera als 300.000 habitants.

Evolució de la població per dècades

Any	Població	%Variac. dècada	%Varia. res, 1900
1900	4891		
1910	6226	27,30	27,30
1920	12393	99,05	153,38
1930	33567	170,85	586,30
1940	50070	49,16	923,72
1950	69748	39,30	1326,05
1960	121995	74,91	2394,28
1970	240630	97,25	4819,85
1979	294285	22,30	5816,85

(Taula 1. Població de dret.)

Si en un període de més de cinc segles cada habitant de l'Hospitalet es multiplica per 19,56, en els últims vuitanta anys el factor multiplicador ha estat de 60'16. La taula 1 ens mostra les dècades de màxima variació percentual i que corresponen en primer lloc a la de 1910-20 i 1960-70. Es pot observar també com la primera i última dècada tenen resultats molt semblants i corresponen a començament i final de període.

La incompleta dècada actual arrenca amb una població de 294.284 habitants, a 31 de desembre de 1979 i abraça el període entre els dos últims padrons, 1 de març de 1981 i 1 d'abril de 1986. Hem de dir que les dates de referència dels padrons fins aquesta dècada eren els anys acabats en 0 i 5 a 31 de desembre.

Aony	Hab.	%Var.	%Var.
		any ant.	resp. 1900
1981	295.074	-0,26	5863,50
1982	294.021	-0,36	5842,22
1983	291.066	-1,01	5782,50
1984	288.290	-0,95	5726,39
1985	287.734	-0,19	5715,16
1986	279.779	-2,76	5554,39

(Taula 2. Evolució de la població 1981-1986. Població de dret)

L'any 1981 marca el punt d'inflexió de l'evolució de la població i a partir d'aquesta data, si bé lentament, s'inicia un descens del nombre d'habitants del municipi. Les raons d'aquesta disminució s'expliquen per la disminució del moviment migratori i la

forta caiguda de la natalitat. Ens reafirma aquesta explicació el fet tant que les baixes, tant per emigració com per defunció, no experimenten una variació sensible en relació als anys precedents.

(Vegeu gràfic 1, a la pàgina següent)

2. Estructura de la població

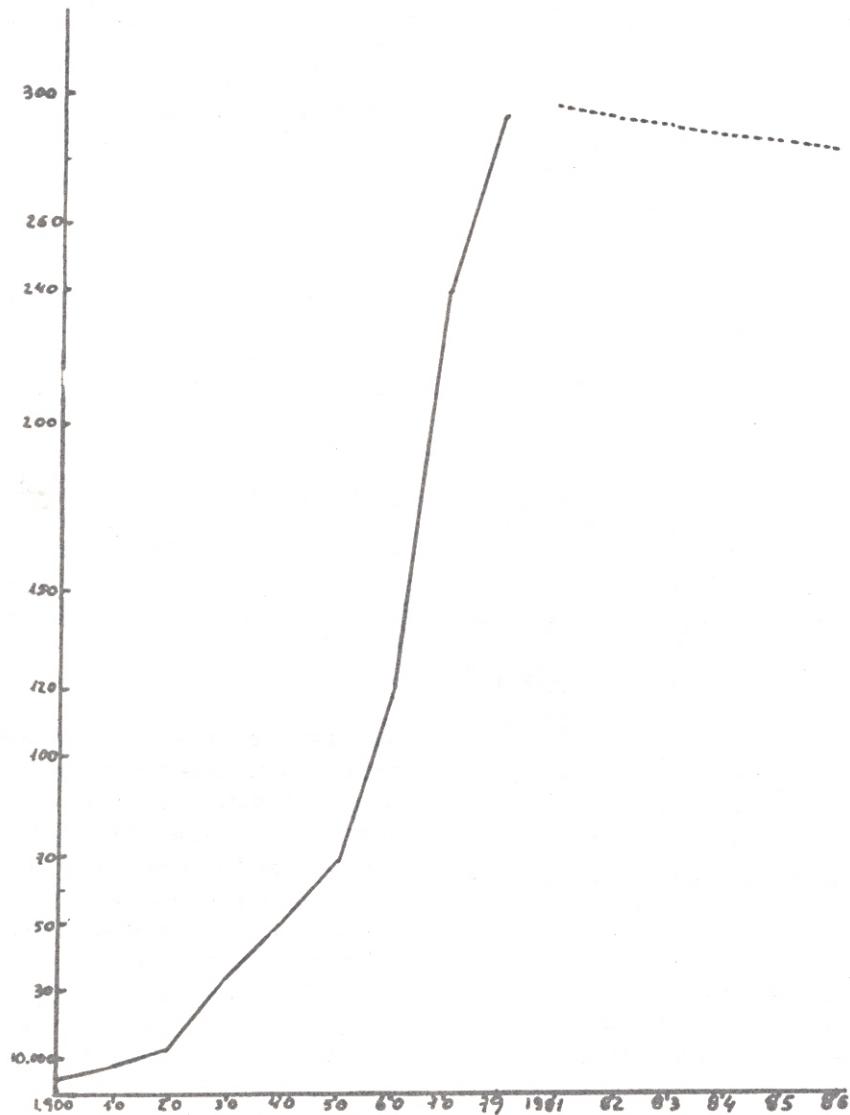
Distribució de la població en el municipi.

Districte	Població	Hect.	Densit.
I.C. Sant J.-SF	54.828	299,67	182,96
II:Coll-Torrassa	51.978	93,49	555,97
III.S.Eul.-G.Via	36.516	138,67	263,33
IV.Florida-Plan.	48.061	81,71	588,19
V.P.Cases-C.Serra	45.417	93,30	486,78
VI.Bellvitge-Bornal	42.979	543,68	79,05

Les dades de superfície han estat facilitades pel departement d'urbanisme de l'ajuntament. Les 543'68 Ha. del districte VI inclouen 128 Ha. de Gran Via Sud i 184 del Sector Sudoest, per tant la densitat "real" de Bellvitge-Bornal s'hauria de considerar que és 360'85 Habitants/Hectàrea. El resultat global és una desigual distribució de la població, amb tres districtes amb una sobresaturació de població (II, IV i V) i que implica déficits d'infraestructura evidents.

La densitat mitjana ha passat de 225 l'any 1975 a 235 l'any 1981 i actual-

12

ment és de 223'82 ha/Ha., encara molt per sobre de qualsevol altra ciutat de Catalunya o l'Estat Espanyol.

Orígen de la població

Sense pretendre treure conclusions presentem les dades corresponents al padró de 1981 comparativament a les del padró de 1986, en funció del lloc de naixement de la població. En un proper article estudiarèm aquesta mobilitat de la població i en concret les baixes del municipi per canvi de residència.

Població	Total	Fora de
total	Catalunya	Catalunya
1981	295.079	146.276
1986	279.779	146.536
- 15.295	+ 257	- 15.552

Els 146.553 habitants nascuts a Catalunya, segons el lloc d'origen es distribueixen:

Població	%p. Total
Barcelona-ciutat	91.228 32,61
L'Hospitalet	34.052 12,17
Resta província	16.050 5,73
Resta Catalunya	5.023 1,86
Total Catalunya	146.533 2,37

S'ha de tenir en compte la deformació que significa els 91.228 nascuts a Barcelona-ciutat, ja que fins a 1975 no es

prenia com a referència la residència materna per definir el lloc d'origen. La manca d'assistència sanitària a l'Hospitalet deforma aquesta dada. Si més no, és important el total de població nascuda a Catalunya.

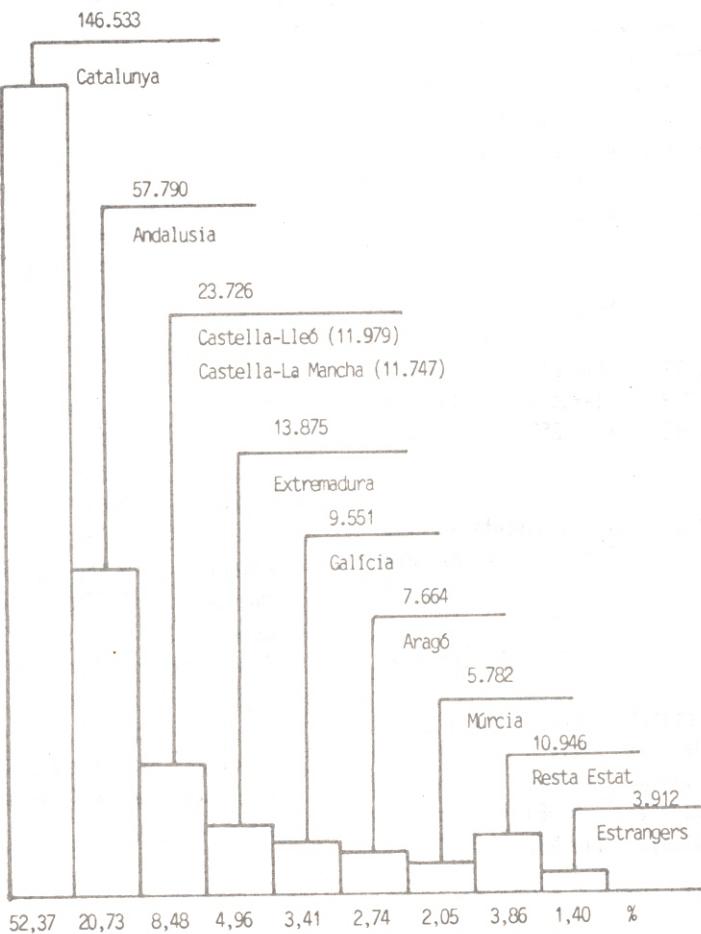
Aquest resultat, comparat amb el de 1981 és prou significatiu ja que es supera definitivament la barrera de 50% de població nascuda a Catalunya, per l'any 1981 era 49,57 i actualment 52,37.

Les províncies que tenen una major incidència sobre el total de la població actual de l'Hospitalet són:

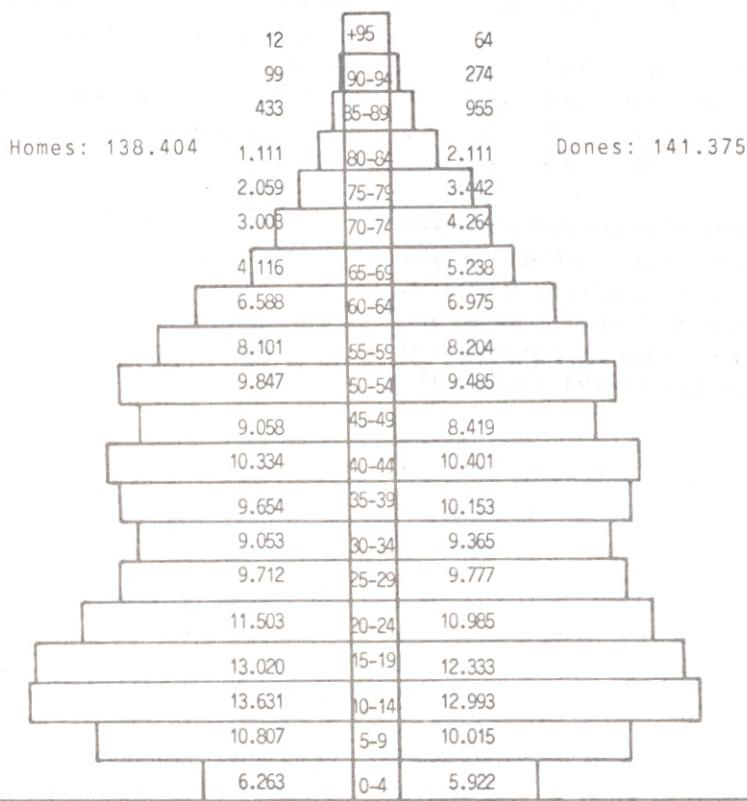
Província	nº Hab	%sobre Total
Cordova	15.644	5,59
Badaixoz	9.287	3,50
Sevilla	9.539	3,41
Granada	8.063	2,88
Jaen	7.760	2,77
Almeria	6.462	2,31
Múrcia	5.782	2,05
Lugo	5.519	1,97
Ciutat Reial	5.364	1,92

13

Distribució de la població total de l'Hospitalet segons la regió o nacionalitat d'origen:

PIRAMIDE D'EDATS 1986 (1-IV)

Algunes dades sobre la piràmide de població de 1986 (I-IV)

La distribució de la població per grups d'edat (joves, adults, i vells) ha variat en els últims deu anys quasi de forma imprevisible; expressem les dades corresponents al padró de 1975, 1971 i 1986 expressades percentualment.

	1975	1981	1986
Joves (<15)	28,9	26,7	21,3
Adults (15-64)	64,8	65,5	68,9
Vells (>65)	6,3	7,8	9,7
Infantil (0-4)	11,0	8,4	4,3

16

S'està produint un procés d'enveliment de l'estructura de la població de manera que la piràmide actual, pràcticament, no té res a veure amb la de fa deu anys. Així augmenten els grups de 15-64 i >65 mentre que disminueix el grup dels 15.

La caiguda de la immigració, que globalment s'observa en la disminució de la població absoluta i de la natalitat, àmpliament reflectida en els dos últims grups de la piràmide (el grup 10-14 encara correspon a l'altra natalitat del període 1965-75). Aquests canvis d'estructura tindran una forta reacció en els diferents nivells de la població, variant les necessitats de serveis ciutadans, especialment a ensenyament i tercera edat, mentre que el grup de població adulta seguirà augmentant els propers cinc anys amb totes les implicacions de demanda laboral que això significa.

ACTIVITATS DEL CENTRE

ASSEMBLEA GENERAL DE SOCIS

El proppassat dia 26 de febrer es va reunir l'Assemblea general de socis de l'entitat, en sessions extraordinària i ordinària.

En la sessió extraordinària els més de trenta socis reunits van acordar la reforma de l'apartat quart de l'article 9 dels estatuts, afegint la paraula periòdiques a les publicacions que el Centre regalà als socis. El motiu d'aquesta petita modificació és l'elevat cost que significava fins ara l'obsequi dels llibres del Centre als socis. En compensació els socis rebran a més del Butlletí la nova publicació Quaderns d'Estudi.

En la sessió ordinària l'Assemblea va aprovar l'acta anterior, el balanç econòmic de 1986 i el pla d'actuació per a 1987. També es va procedir a la substitució d'una part de membres de la Junta Directiva, que voluntàriament renunciaven als seus càrrecs. Van renunciar Andreu Trilla, secretari, i els vocals Guillem Cansado, Xavier Roselló, Ferran Navarro, Manolo Calderón i Francesc Serena. La nova Junta Directiva estarà composta pels 4 membres que continuen i 6 socis que s'incorporen per primera vegada a la Junta. Els nous membres són: Dolors Marín, Pepe Ituarte, Jesús Vila, Maribel Alarcón, Jordi Pablo

i Carles Santacana. Els que continuen són: Martí López, Joan Camós, Carme Arranz, tresorera, i Jaume Botey, president.

Altres acords de l'Assemblea van ser crear un grup de treball per estudiar el tema editorial, participar activament en l'organització del Simposi de Català que es vol celebrar a la nostra ciutat i endegar una campanya de promoció de socis.

PROPERA APARICIÓ DE QUADERNS D'ESTUDI
Podem anunciar que la publicació del primer número de QUADERNS D'ESTUDI serà un fet a finals del mes de març. Mentre passen els dies que manquen podem avançar ja el contingut d'aquest número. Els articles que el componen són els següents:

Ismael Santonja: Caracterització de l'agricultura del Baix Llobregat com a prototipus d'agricultura periurbana, Albert Amat, Francina González: L'agrupació dels amics de la música, 1940-1976.

Josep Ferret: Les primeres perforacions artesianes a la Marina de l'Hospitalet, 1895-1908.

Jaume Ponsa: La indústria de l'Hospitalet avui. Perspectives de reindustrialització a curt termini.

Xavier Rosselló: La mobilitat obligada a

l'Hospitalet,segons el padró del 1981. També s'inclou la salutació que Pierre Vilar va fer a la XXXI Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos.

TREBALL SOBRE LES FESTES

Hem rebut l'encàrrec de l'Ajuntament de la ciutat per crear un arxiu sobre les festes a l'Hospitalet,des dels orígens fins a l'actualitat.En aquest moment un equip de socis de l'entitat està treballant en el disseny d'aquest arxiu.L'equip el componen Francina González,Dolors Marin, Maribel Alarcón, Maria Asunción Martínez i Jordi Pablo.

CURSET METODOLOGIA I HISTORIA LOCAL A L'HOSPITALET

18

Tots els socis vareu rebre el mes de febrer el programa del curset,que està estructurat en 8 sessions,del 4 de març al 22 d'abril.En el moment d'imprimir aquest Butlletí s'ha fet ja la primera conferència,amb l'assistència dels 25 inscrits.

FONS DOCUMENTAL

El Centre d'Estudis de l'Hospitalet ha creat un fons documental que està a disposició de tots aquells que vulguin consultar-lo per tal d'estimular i fomentar estudis i investigacions sobre la història de l'Hospitalet i la nostra problemàtica actual com a ciutat.El fons documental posa a l'abast de tots els interessats una quantitat de 700 volums que inclou llibres, treballs i

diversos documents, a més d'un servei d'hemeroteca que recull les publicacions periòdiques i la premsa local.

Pel que fa a la bibliografia existent en el fons documental,hom pot classificar els llibres i treballs en grans apartats temàtics:

-Obres generals que inclou bibliografies, memòries, actes, guies i catàlegs.

-Medi físic,fa referència a temes sobre geografia, ciències naturals, clima i vegetació de l'Hospitalet principalment però també del Baix Llobregat i altres comarques catalanes; així com un volum considerable d'estudis demogràfics sobre població,urbanisme,habitatge i mobilitat de la població de l'Hospitalet,Barcelona i Catalunya.

-Història referida a l'Hospitalet, Baix Llobregat i diferents comarques catalanes i que abraça des dels orígens prehistòrics fins al segle XX,amb importants estudis del segles XVI i XVII i del període concret de la guerra civil 1936-1939.

-Sociologia amb diversos estudis sobre diferents problemàtiques dels barris de l'Hospitalet:la població,el problema de l'atur,de la immigració.

-Política dels diferents partits a l'ajuntament,lliurats programes,l'actuació i la política municipal,els pressupostos i les inversions de l'ajuntament,etc...

-Economia que tracta sobre els dife-

rents sectors: agricultura, indústria, transports, serveis, etc...

-Cultura que inclou llibres i publicacions sobre el folklore, les arts (música, pintura, cine, teatre) així com diversos treballs sobre l'esport i el temps lliure a l'Hospitalet.

-Ensenyament i Educació tant a nivell d'E.G.B. i B.U.P. (estadístiques, programes escolars, experiències escolars,...) com d'educació d'adults o d'educació especial.

-Lingüística referida a temes sobre la llengua catalana.

Fora d'aquesta bibliografia hi ha disponible també una considerable quantitat de documents i pamflets de les associacions de veïns de l'Hospitalet (Bellvitge, Collb.- La Torrassa, Pobla Cases, La Florida, -Sta. Eulàlia), que tracten temes sobre les diferents problemàtiques dels barris en els anys 70; educació, sanitat, urbanisme, contribucions, etc...

També es pot consultar els fulletons, catàlegs, i propaganda diversa de les entitats culturals de l'Hospitalet.

En relació a l'hemeroteca, el material de què es disposa és un nombre important de publicacions i revistes de l'Hospitalet i el Baix Llobregat, moltes de les quals ja no es publiquen avui dia. Destaquem:

-La Voz del Llobregat des de l'any 1973 fins el 75.

- Baix Llobregat, l'any 1977 i 78.

- L'Estaca de 1978.

- El periòdic del Llobregat, suplement comarcal de El Periódico, destinat al Baix Llobregat i a l'Hospitalet, des de l'any 1983 fins el 85.

- Informació Ciutadana, butlletí d'informació municipal dels anys 1979 al 82.

- Diversos articles de Tele Expres que inclou els anys de 1970 al 77.

- La Ciutat de l'Hospitalet, des del seu primer número en 1983 fins l'últim en gener de 1986.

19

A més es disposa d'un recull de butlletins de les diferents associacions de Veïns, com:

- Can Serra, anys 1975, 76 i 77, i alguns números posteriors.

- Collblanc-Torrassa, anys 1974 fins 1976.

- En Bloque, Bellvitge N., diferents números.

- En Equip, Sta Eulàlia, anys 1975 i 78

- Ildefonso Cerdà, 1976 fins el 78.

- La Florida, 1974 fins el 77.

- La Pinya, l'Hospitalet-Centre, any 1977.

D'altra banda, hi ha publicacions i butlletins interns d'entitats culturals actuals com:

-Baix Llobregat, del Centre d'Estudis Comarcals del B. Llobregat, 1985-1986.

-Catalònia, Ateneu Cultural Catalònia, 1986.

-Còpia Zero, Cine-Club l'Hospitalet, 1986.

-Progrés, Casal Progrés, de l'any 1982 fins 1986.

-Xiprere, Ateneu de Cultura Popular, de l'any 1982 fins 1986.

premsa local actual més destacada, sense oblidar les publicacions trimestrals dels diferents districtes:

- El Carrilet, districte I.
- Fum d'Estampa, districte II.
- El Pla de Sta. Eulàlia, dist. III
- Plaça de la llibertat, dist. IV.
- El Samontà, dist. V.
- La Marina, districte VI.

Totes aquestes desde la seva 1ª publicació a l'any 1984 fins ara.

Com a premsa local també la recent publicació PAS A PAS. En aquest apartat també incloem "El Far del Llobregat", any 1986.

BEQUES, BORSES, PREMIS I AJUTS A LA RECERCA

Beques i ajuts pels Estats Units.

Per aquest tema existeix una comissió específica del Ministeri d'Afers Exteriors que s'anomena "Comisión de Intercambio Cultural entre España y los Estados Unidos". Les últimes informacions que es publicaren corresponen a l'any 1985, i de moment es mantenen els mateixos criteris:

-Programa Fulbright:

Fulbright-Hays: ampliació d'estudis per a llicenciat i graduat, excepte els llicenciat en medicina. La convocatòria oscil·la entre setembre i octubre. El nombre de beques és de 6.

Fulbright-"La Caixa": ampliació d'estudis per a llicenciat i graduat de les universitats de Catalunya i Balears. Convocatòria: juliol-setembre. (Cal sol·licitar informació directament a "La Caixa") Fulbright-Ministeri d'Educació i Ciència: formació de personal investigador. 45 beques per a llicenciat, doctors i titulats d'escoles tècniques superiors. Convocatòria: octubre-novembre.

Fulbright-Ministeri de Sanitat i Consum: ampliació d'estudis o investigació per a llicenciat i doctors en temes relacionats amb la salut pública. Es convoquen 20 beques de llarga durada i

10 de curta, entre els mesos de desembre i gener.

El Comitè conjunt Hispano-Nordamericà per a la cooperació cultural i educativa convoca entre setembre i desembre beques per a l'ampliació d'estudis artístics i beques postdoctorals d'investigació.

Per assabentar-se de les dates exactes de convocatòria que actualment encara no estan fixades cal adreçar-se al SERVEI DE BEQUES DEL MINISTERI D'AFERS EXTERIORS, carrer Cartagena 83-85, 3er. de Madrid, que envia regularment la informació als serveis perifèrics del Ministeri de Cultura de Barcelona, al carrer Mestre Nicolau 19.

Beques per a cursos d'estiu a l'estranger

Bèlgica:

-Curssets internacionals post-universitaris d'estiu a la Universitat estatal de Gant.

Requisits: en especial professors d'ensenyament mitjà (cicle superior) i universitaris amb titulació referent a la temàtica dels curssets.

Durada: del 21 al 25 d'agost.

Data aproximada de sol·licitud: els quatre primers mesos de l'any.

-Acadèmia internacional d'estiu de València. Es preveuen sessions d'expressió corporal (dansa, teatre, etc...) a Neufchateau i a Virton; també d'activitats manuals i visuals (fotografia, arts plàstiques, etc...) a Virton; i d'activitats musicals a Libramont i Saint-Hubert.

-A Bruxes i Amberes realitzen cursets de 15 i 21 dies de música antiga, piano, clavècim, tromba i orgue.

Bulgària, Txecoslovàquia, França, Hongria, Egipte, Tunis i Turquia.

-Cursos d'estiu sobre llengua i cultura d'aquests països per a graduats o estudiants universitaris dels últims cursos, segons els països. El nombre de beques oscil·la al voltant de les 5, per cada país, excepte el cas de França, on es convoquen 20 beques. La durada acostuma a ser d'un mes (juliol, si s'indica), excepte Egipte, que és de 2 mesos. La convocatòria acostuma a fer-se durant el primer trimestre de l'any, o no s'indica.

Finalitat de la beca: cursos d'estiu. Portugal

Finalitat de la beca: assistir als cursos d'estiu. Requisits: Graduats superiors, excepcionalment estudiants de l'últim curs de carrera, que coneguin l'idioma portuguès. Durada: la que tingui el curs. Dotació: 21.000 escuts mensuals. Nombre de beques: 33. Data aproximada de convocatòria: primer trimestre.

Irlanda

Requisits: Estudiants dels últims cursos de carrera o graduats de qualsevol universitat. És imprescindible un bon coneixement de l'anglès, certificat oficialment. (2 cartes de presentació de professors).

Nombre de beques: 8.

Data convocatòria: febrer-març.

Per a totes aquestes beques la informació s'ha de demanar a la DIRECCION GENERAL DE RELACIONES CULTURALES, SECCION DE INTERCAMBIOS Y BECAS, MINISTERIO DE ASUNTOS EXTERIORES, Carrer Salvador, 1. 28012 Madrid.

Pel que fa a cursos d'estiu a d'altres universitats europees n'informarem després de l'estiu, ja que les convocatòries per a 1987 ja són closes.

Finalitat de la beca: cursos d'estiu. Requisits: Graduats superiors. XII edició del premi FRANCESC CARRERAS I CANDI, de la FUNDACIÓ SALVADOR VIVES I CASAJUANA.

Finalitat de la beca: treball d'investigació històrica, geogràfica o econòmica referent a una localitat de les terres de llengua catalana, o del conjunt d'un dels països catalans.

Extensió del treball: mínim de 150 holandesos.

Import del premi: 100.000 pessetes.

La data de presentació del treball serà just després de l'estiu, i pel desembre-gener (1988) la data d'atorgament.

Pel proper Butlletí ja s'haurà fet públic el cartell de premis 1987 de la Fundació Salvador Vives Casajuana, i podrem informar de les dates exactes, així com dels altres premis sobre llengua, ciència, etc... Els interessats podran consultar les bases generals al Centre d'Estudis.

I Premi Carles Martí i Vilà

Al millor estudi històric, polític, social, econòmic o biogràfic sobre Sant Boi de Llobregat i comarca.

Data límit de presentació: 31 d'abril de 1987.

Dotació: Premi, 150.000 pessetes. Accésit 50.000 pessetes.

Per a més informació adreieu-vos al Centre d'Estudis.

I Premi d'investigació històrica Vila d'Esplugues.

Podran optar a aquest premi els treballs d'investigació històrica que tractin d'Esplugues o bé de la seva comarca en qualsevol dels seus aspectes polítics, socials, econòmics, institucionals o culturals, i les biografies de rellevants personatges vinculats al poble i a la comarca. Tots els participants hauran d'enviar a l'Ajuntament d'Esplugues abans del 30 d'abril el títol i breu memòria del tema d'estudi escollit. Per més informació adreieu-vos al Centre d'Estudis.

ACTUALITZACIÓ BIBLIOGRÀFICA NOVETATS EDITORIALS SOBRE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

RUTES URBANES. DESCOBERTA DEL PATRIMONI URBÀ DE L'HOSPITALET

24

Els quaderns de les Rutes urbanes publicat pel Museu de l'Hospitalet és un instrument de treball i una eina imprescindible per tal de conèixer la nostra ciutat i el nostre patrimoni. Amb la iniciativa del Museu es vol donar una visió pràctica i bàsica alhora del medi natural i el terme municipal de l'Hospitalet. Objectiu del Museu és, per tant, donar una idea clara i concisa de les diferents àrees geogràfiques (barri) de la ciutat tot fent la descoberta del patrimoni urbà.

Les Rutes Urbanes inclouen, per una banda un quadern realitzat per en Joan Casas *Com es fa una ciutat?*, que ens dóna, segons el mateix autor, una visió pràctica de la història i la formació del seu patrimoni. El quadern dóna a conèixer els aspectes geogràfics, històrics, sociològics i urbanístics de l'Hospitalet i sintetitza els conceptes essencials de la història de la ciutat.

En J. Casas analitza en un primer capítol el medi natural: el marc físic i el paisatge en el qual es troba immers l'Hospitalet diferenciant aquests dos conceptes: L'autor situa la nostra ciutat en el context del seu entorn geogràfic. Elements com el clima, l'aigua, el

sòl, el paisatge i la seva evolució donen una visió sintètica de la comunitat hospitalenca.

Un segon apartat és el que fa referència al terme municipal de l'Hospitalet i a la seva evolució a principis del segle passat, assenyalant els límits geogràfics del que al segle XIX era el terme municipal de la vila. En J. Casas precisa de manera exhaustiva els camins i torrents de la ciutat que seran decisius per l'estrucció de les xarxes viales quan començí la urbanització.

Analitza després l'autor, en un tercer capítol, els materials i tipologies constructives per tal de donar unes idees clares sobre aquest tema. Així diferencia el que és el poblament dispers de l'etapa rural del poblament agrupat de l'arquitectura industrial. En el primer cas ens parla de tipus diferents de masies des de l'edat mitjana fins al segle passat, pel que fa al poblament agrupat ens dóna també referències sobre la tipologia i el tipus bàsic de la casa de poble fins a mitjan segle passat per passar a parlar més endavant dels edificis industrials de l'Hospitalet, sintetitzant això en un esquema cronològic que abraça l'etapa preindustrial fins a 1854 i diverses etapes posteriors d'industrialització fins a 1986 que l'autor agrupa de la

següent manera:

- fins a 1854:etapa preindustrial
- 1854-1898:1^a. industrialització
- 1898-1939:arrencada,consolidació i crisi d'un esquema industrial
- 1939-1957:etapa de transició,economia de postguerra
- 1957-1975:crisi i desmantelament de l'antic esquema industrial.
- S'instal·len noves industries en nous emplaçaments.
- 1975-1986:Crisi econòmica.Expectatives de reactivació?

Un últim apartat,és el que fa referència a l'evolució i al procés urbanitzador de la ciutat:La transformació de l'antic municipi rural de l'Hospitalet que s'inicià a mitjan segle passat,la configuració de la població de l'Hospitalet entre 1900 i 1920 , el fenomen de creixement i poblament de 1920 a 1930 i els anys posteriors de 1940 a 1980.

D'altra banda s'ha elaborat també uns tríptics amb les principals rutes urbanístiques que es poden realitzar a l'Hospitalet.Aquestes rutes han estat fetes per un equip de monitors-guia i mitjançant un text divulgatiu i didàctic.Tots els tríptics inclouen una síntesi essencial de la història del barri en concret i una panoràmica sobre el seu patrimoni,així com una cronologia del propi barri i la localització d'aquest en el plànol de l'Hospitalet.-Així els tríptics que s'han elaborat són:

- 1.Vila Vella
- 2.Eixamples
- 3.Santa Eulàlia
- 4.Sant Josep
- 5.Collblanc
- 6.La Torrassa
- 7.Pubilla Cases-Florida
- 8.Sanfeliu-Can Serra
- 9.Bellvitge-Bornal
- 10.La Marina

Les rutes elaborades pretenen donar una orientació i ésser unes guies didàctiques, en tot cas indicatives,per tal de facilitar el coneixement del patrimoni dels nostres barris.

GIRALT I RAVENTOS,Emili

Família,afers i patrimoni de Jaume Cortada,mercadet de Barcelona,Bard de Maldà
Estudis d'Història agrària. nº 6, 1986.
Pag. 271-318

Emili Giralt i Raventós,catedràtic d'Història contemporània de la Universitat de Barcelona,ha realitzat una molt interessant monografia sobre el patrimoni del Bard de Maldà,un dels principals terratinents de l'Hospitalet de Llobregat als segles XVII-XX. Encara que l'article versi sobre les diferents propietats de Jaume Cortada en els seus orígens matriculat com a mercader a Barcelona l'any 1647),el patrimoni hospitalenc ocupa un lloc

destacat. L'anàlisi, que s'ha centrat sobre fons notariaus de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona descriu a les planes 298-302 la gènesi del patrimoni hospitalenc.

La nostra felicitació per a aquesta monografia que ens ha aportat més dades sobre la pèrdua de la propietat pagesa al segle XVII.

Un tema sobre el qual encara s'haurà de parlar molt.

□

M⁹ Cruz SANTOS SANTOS

26 ELECCIONES Y PARTIDOS EN L'HOSPITALET DURANTE LA II REPUBLICA.(1931-1936)

La tesi de M⁹ Cruz Santos és un estudi sobre les eleccions i partits a l'Hospitalet en el període de la II República. L'autora analitza després d'una introducció al seu treball, quina era la situació política i social a l'Hospitalet durant la Dictadura de Primo de Rivera l'any 1923. L'estudi engloba les diverses eleccions que es van fer en aquest període:

- a Corts Constituents, 1931
- al Parlament de Catalunya, 1932
- a Corts, 1933
- eleccions Municipals, 1934
- a Corts, 1936

La investigació dóna una visió política de les eleccions en un intent de conéixer la situació política de l'Hospitalet mitjançant les campanyes

electorals alhora que ens mostra també quina va ser la reacció de la població hospitalenca enfront el "desencant" d'una República que estava fracassant.

Al llarg de tot l'estudi l'autora segueix idèntica metodologia que consisteix en l'anàlisi de la campanya que cada partit va fer i la forma en la qual es van elaborar les llistes electorals. A partir d'aquí M⁹ Cruz Santos dóna a conéixer els resultats de cada una de les eleccions que estudia. A les conclusions finals, que donen una panoràmica de l'evolució política de l'Hospitalet en aquells anys, s'afegeix un apèndix força complet del nombre de vots que van obtenir els candidats presentats a les diverses eleccions, en-soms els resultats electorals de cada partit.

Les fonts que han estat consultades per a la seva investigació són: la bibliografia de l'Hospitalet i de Barcelona que fan referència a aquell període, més tota una sèrie de fonts directes que en molts casos són incomplletes com és el cadastre de 1932, les actes municipals de la sessió permanent, la premsa de Barcelona i la premsa local (Avui, Diluvio, Bandera, Llibertat,...), el cens de població de 1930, la correspondència del secretari del Ayuntamiento de l'Hospitalet, el Boletín Oficial de la Provincia de Barcelona, el Boletín oficial Extraordinario de la Provincia de Cataluña i el Boletín Oficial de la Generalitat de Cataluña.

□